

Effektutvärdering av kompetensutvecklingsinsatser

Kortversion av Effektutvärdering av Europeiska socialfondens programområde 1 2014-2020

Innehåll

En miljardsatsning på framtidens kompetens.....	3
Så gick utvärderingen till.....	3
Resultaten i korthet.....	4
Inkomst.....	4
Deltagande i arbetskraften.....	5
Vilka deltog?.....	6
Vad fick de som deltog?.....	6
Slutsatser	7
Betydande effekter	7
Deltagarna står redan starkt.....	7
Rekommendationer	8
Mer tid per deltagare	8
Gå från antal till resultat.....	8
Gör det mer attraktivt att driva projekt.....	8

En miljardsatsning på framtidens kompetens

285
projekt

Totalt finansierades
285 projekt runt om i
landet.

2,5
miljarder
kronor

Europeiska social-
fonden (ESF) satsade
drygt 2,5 miljarder kr
mellan 2014-2020.

Mellan 2014 och 2020 satsade Europeiska socialfonden (ESF) drygt 2,5 miljarder kronor på att stärka kompetensen hos anställda i Sverige. Genom programområde 1 (PO1) ville man både ge individer bättre möjligheter i arbetslivet och samtidigt hjälpa arbetsgivare att möta sina behov av rätt kompetens. Ramboll har på uppdrag av Svenska ESF-rådet utvärderat hur väl programmet lyckats nå sina mål. Syftet har varit att undersöka i vilken utsträckning insatserna förbättrade deltagarnas situation på arbetsmarknaden, och att bidra med lärdomar för framtida satsningar. Den här kortversionen bygger på Rambolls omfattande effekttvärdering av programmet under perioden 2014-2020. Hela rapporten finns tillgänglig på ESF-rådets hemsida.

Utvärderingen är den första av sitt slag inom Socialfonden – en samlad analys av vad projekten inom PO1 inneburit för deltagarna, baserad på individdata från Statistiska Centralbyrån. Därmed kan vi för första gången ge en övergripande bild av effekterna av Socialfondens satsningar på kompetensutveckling. Resultaten är viktiga inte bara för att förstå vad satsningen gav, utan också för att kunna utforma framtida program på ett sätt som ger största möjliga nytta för både arbetstagare och arbetsgivare.

Den övergripande utvärderingsfrågan är vilka arbetsmarknadsutfall PO1-insatser ger för deltagarna. Tyngdpunkten ligger på hur insatserna påverkat dels deltagarnas inkomster, dels om insatserna påverkat benägenheten att arbeta. Det unika med utvärderingen är att den bygger på registeruppgifter om inkomster och syssel-

sättning över tid. Deltagare kan därmed jämföras med liknande personer som inte deltog. För första gången går det därför att se den samlade effekten av Socialfondens satsningar på kompetensutveckling i Sverige.

Så gick utvärderingen till

För att kunna säga något om effekten av Socialfondens satsningar behöver man veta inte bara hur det gick för dem som deltog – utan också hur det skulle ha gått om de inte hade deltagit. Eftersom vi inte kan följa samma person i två verkligheter samtidigt skapar vi en jämförelsegrupp av individer som liknar deltagarna så mycket som möjligt. Sedan följer vi båda grupperna över tid och jämför utvecklingen.

I den huvudsakliga analysen fokuserar vi på deltagare som fått minst fyra timmar kompetensutveckling. Det är en avgränsning för att studera insatser som är tillräckligt omfattande för att faktiskt kunna påverka individens situation på arbetsmarknaden.

Resultaten i korthet

Inkomst

De som deltagit i en insats på minst 4 timmar tjänade cirka 5 000 kr mer året efter insatsen.

Ju längre insatserna är – desto större blir effekten.

Det tydligaste resultatet handlar om inkomst, närmare bestämt den totala inkomsten av arbete under året. Våra analyser visar att de som deltagit i en PO1-insats på minst fyra timmar i genomsnitt tjänade cirka 5 000 kronor mer året efter insatsen än jämförbara personer som inte deltagit. Effekten är som starkast direkt efter insatsen och syns även de följande åren, även om den längre fram blir mer osäker.

En högre inkomst kan ha flera orsaker. Det kan handla om löneökningar, om att deltagarna arbetat fler timmar, eller en kombination av båda. Det är därför mer korrekt att se resultatet som ett tecken på en starkare förankring i arbetslivet, snarare än ett rent lönepåslag.

När vi delar upp resultaten mellan kvinnor och män framträder en tydlig skillnad. Kvinnor står för hela effekten på inkomst, medan män i genomsnitt inte får någon inkomstökning alls av att delta i projektinsatserna. Om vi ser enbart till kvinnorna motsvarar effekten omkring 8 000 kronor i ökad årsinkomst året efter insatsen.

Ett annat viktigt mönster är att ju längre insatserna är, desto större blir effekten för deltagarna. I en uppdelning av deltagare efter insatslängd (4–24, 25–40 och 41+ timmar) växer inkomsteffekten steg för steg, där de längsta insatserna ger de största utslagen. Det visar inte bara att längre insatser ger större effekt, utan stärker också tolkningen att inkomstökningarna beror på själva insatsen, och inte bara deltagarnas bakgrund och motivation.

Deltagande i arbetskraften

Det andra centrala utfallet är att arbeta, vilket här betyder att ha någon form av förvärvsinkomst under året. Till skillnad från inkomsteffekten syns denna effekt först några år efter insatsen. Fyra år efter deltagande är det i genomsnitt 0,6 procentenheter fler i deltagargruppen som har ett arbete jämfört med kontrollgruppen.

Vid första anblick kan en skillnad på 0,6 procentenheter verka liten. Men eftersom 97,5 procent redan deltar i arbetslivet innebär det i praktiken att insatsen har minskat det återstående gapet till fullt deltagande med ungefär 25 procent.

Även här följer resultaten mönstret där effekten ökar stegvis med insatsens längd. Effekten är särskilt tydlig för deltagare i åldern 45–60 år, som uppvisar den största ökningen i arbetsmarknadsdeltagande fyra år efter insatsen. Detta tyder på att kompetensutveckling kan spela en viktig roll för att förlänga arbetslivet och hålla fler kvar i arbete längre.

En majoritet av deltagarna var kvinnor.

Många arbetade inom hälso- och sjukvård.

Vilka deltog?

Deltagarna i PO1 hade redan från början en stark ställning på arbetsmarknaden. Jämfört med den övriga arbetande befolkningen hade de varit arbetslösa i mindre utsträckning, högre utbildningsnivå och i genomsnitt något högre inkomster. En majoritet var kvinnor, och många arbetade i offentlig sektor, framför allt inom hälso- och sjukvård samt utbildning. Inom den privata sektorn var det även vanligt med deltagare i ingenjörsyrken och andra kvalificerade roller.

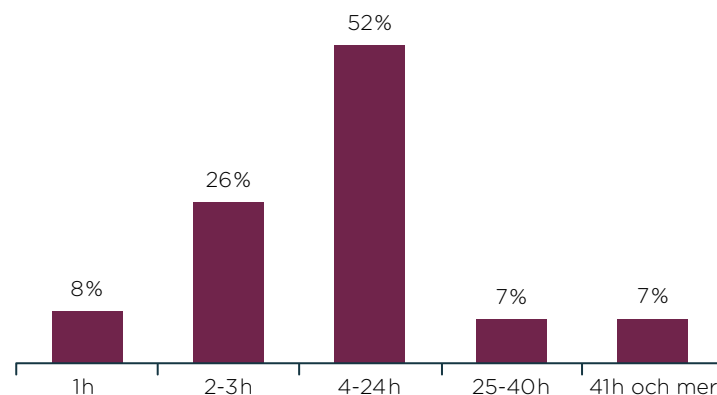
Den starka förankringen märks också i anställningshistoriken – många hade varit länge hos samma arbetsgivare och hade därmed en stabil position redan före insatsen. Sammantaget visar detta att PO1 i hög grad omfattade individer som redan stod relativt starkt på arbetsmarknaden.

Vad fick de som deltog?

Insatserna inom PO1 varierade i både syfte och upplägg, vilket gör det svårt att ge en enhetlig bild av innehållet. Däremot går det att tydligt beskriva deras omfattning.

Analysen av registrerade timmar visar att kortare utbildningstillfällen dominerade. Det vanligaste var en insats på högst 4 timmar. Samtidigt finns en variation: ungefär 7 procent av insatserna omfattade 25–40 timmar, och ungefär lika stor andel var ännu längre.

Det betyder att den typiska PO1-insatsen var kort men att en mindre grupp deltagare fick ta del av mer fördjupade kompetensutvecklingsinsatser. Denna variation i omfattning är central för resultaten, eftersom vi ser att längre insatser ger större effekter – både på förvärvsinkomst och på deltagande i arbetslivet.

Figur 1. Fördelning av insatsernas omfattning.

Slutsatser

Betydande effekter

Mot bakgrund av att deltagarna redan hade en stark position på arbetsmarknaden kunde man förvänta sig att ytterligare kompetensutveckling bara skulle ge små effekter. Trots det ser vi en tydlig skillnad. De som deltog i insatser om minst fyra timmar ökade sin årliga förvärvsinkomst med i genomsnitt 5 000 kronor året efter insatsen. Effekten syns även under de följande åren, om än med större osäkerhet på längre sikt.

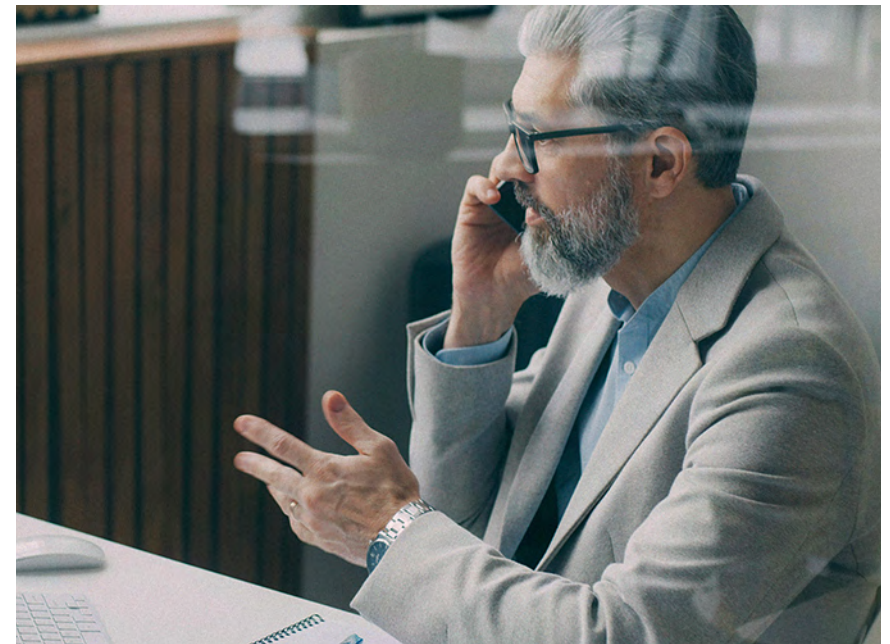
Det är dock inte alla som drar nytta av insatsen på samma sätt. Kvinnor står för hela inkomsteffekten, medan män inte uppvisar någon mätbar ökning. För kvinnor ensamma motsvarar effekten omkring 8 000 kronor året efter insats. När det gäller deltagande i arbetslivet framträder effekterna långsammare, men blir tydliga efter några år för båda könen.

Ett återkommande mönster är att effekten växer med insatsens längd. Längre insatser leder till större förbättringar i både inkomst och arbetsmarknadsdeltagande. Det visar att det är själva omfattningen av insatsen som gör skillnad.

Samtidigt är korta insatser det vanligaste. Omkring en tredjedel av alla insatser var mellan en och tre timmar, vilket ger begränsade möjligheter att påverka individens ställning på arbetsmarknaden. Det innebär att en stor del av insatserna har haft begränsade förutsättningar att ge någon märkbar effekt.

Deltagarna står redan starkt

PO1 har i stor utsträckning nått personer som redan hade en stabil position på arbetsmarknaden. Eftersom deltagande kräver både arbetsgivarens stöd och individens motivation har insatserna ofta riktats till etablerade och centrala medarbetare. Det innebär samtidigt att programmet i mindre grad nått dem med svagare förankring – där behovet av kompetensutveckling ofta är störst.

Rekommendationer

1 Mer tid per deltagare

Mottagare: ESF-rådet

Resultaten visar tydligt: ju längre insats – desto större effekt. De korta utbildningar som dominerar i dag ger sällan någon märkbar skillnad, medan insatser på minst 25 timmar ger betydligt större resultat.

ESF-rådet bör därför styra projekten mot mer omfattande insatser. Det kan handla om att ställa krav i utlysningarna på ett visst antal timmar per deltagare, och att följa upp hur mycket tid deltagarna faktiskt får. Samtidigt är det viktigt att innehållet håller hög kvalitet – timmarna i sig är inte poängen, utan vad de leder till.

2 Gå från antal till resultat

Mottagare: Arbetsmarknadsdepartementet och EU-kommissionen

I dag styrs Socialfonden främst utifrån hur många som deltar och hur mycket pengar som betalas ut. Det gör att korta insatser ofta premieras, trots att de ger liten effekt. Det avspeglas i att omkring en tredjedel av deltagarna har fått mindre än fyra timmars insats.

Regeringens styrning av Socialfonden bör i högre grad riktas mot resultat i stället för volym. Det innebär att uppföljningsindikatorer och mål behöver ta hänsyn till både insatsens längd, kvalitet och effekter för deltagarna. Det kan också innebära att sänka målet för antal deltagare för att i stället möjliggöra längre och mer meningsfulla insatser.

3 Gör det mer attraktivt att driva projekt

Mottagare: ESF-rådet

Konkurrensen om projektmedel är låg, vilket minskar ESF-rådets möjligheter att välja ut de mest effektiva projekten. En viktig förklaring är att många aktörer avskräcks av krångliga regler och tung administration, särskilt utanför offentlig sektor.

För att öka intresset behöver det bli enklare och mer attraktivt att driva PO1-projekt. Det handlar om att minska administrationen, rikta utlysningarna tydligare med hjälp av behovsanalyser och aktivt arbeta för att locka nya projektägare.

Bright
ideas.
Sustainable
change.

